

78. rocznica powołania Rady Jedności Narodowej – 9 stycznia

78 lat temu, 9 stycznia 1944 roku, powołano Radę Jedności Narodowej (RJN). Była to reprezentacja polityczna Polskiego Państwa Podziemnego, spełniająca funkcję konspiracyjnego parlamentu. W jej skład weszli przedstawiciele wszystkich najważniejszych partii politycznych, działających w kraju: Polskiej Partii Socjalistycznej (PPS), Stronnictwa Ludowego (SL), Stronnictwa Narodowego (SN), Stronnictwa Pracy (SP). Na czele Rady Jedności Narodowej stanął znany działacz PPS – Kazimierz Pużak.

O co walczy naród polski?

Powstanie RJN było jednocześnie odpowiedzią na powołanie kilka dni wcześniej – w nocy z 31 grudnia na 1 stycznia 1944 r., komunistycznej Krajowej Rady Narodowej (KRN), kierowanej przez Polską Partię Robotniczą (PPR).

Również w odpowiedzi na odezwę PPR – „O co walczymy?”, Rada Jedności Narodowej wydała własną deklarację polityczną pn. „O co walczy Naród Polski?”. Zawierała ona zobowiązanie do utrzymania w Polsce ustroju demokracji parlamentarnej, ale też stwierdzała konieczność dokonania po wojnie wielu reform społecznych, na czele z reformą rolną oraz zapowiadała uznanie praw mniejszości narodowych.

Z kolei odnośnie kształtu powojennego terytorium Polski, jednoznacznie stwierdzono w deklaracji RJN, że w przypadku granicy wschodniej z ZSRR będą obowiązywały ustalenia Traktatu Ryskiego z 1921 r., natomiast odnośnie granicy z Niemcami – postulowano włączenie do Polski całych Prus Wschodnich.

Aresztowanie członków RJN

Niestety sytuacja, iż na ziemie polskie weszły oddziały Armii Czerwonej sprawiła, że Rada Jedności Narodowej nie miała większej możliwości realnego funkcjonowania i oddziaływania na społeczeństwo. Na dodatek Sowieci podstępnie aresztowali w marcu 1945 r. w Pruszkowie przywódców Polskiego Państwa Podziemnego, w tym członków RJN z jej przewodniczącym – Kazimierzem Pużakiem.

Ostatnim akcentem działalności Rady Jedności Narodowej było wystosowanie „Manifestu do Narodu Polskiego i Narodów Zjednoczonych”. Miał on jednak tylko symboliczny charakter, gdyż mocarstwa zachodnie uznały – powołany 28 czerwca 1945 r., kierowany przez komunistów – Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej, naiwnie wierząc, iż Stalin zamierza dotrzymać postanowień Konferencji Jałtańskiej w kwestii odbudowy po wojnie demokratycznej Polski. Ostatecznie RJN rozwiązała się 1 lipca 1945 r.

oprac. Jerzy Górko

red.: Anna Augustynowicz

